

**Organisatie voor Clandestiene Arbeidsmigranten vzw
KOMT OP VOOR WERKNEMERS ZONDER PAPIEREN**

Zwartwerk strafbaar voor de werknemer.

Wat is de impact voor werknemers zonder wettig verblijf?

De nieuwe wet

Op 29 februari 2016 heeft de federale kamer van volksvertegenwoordigers de “wet tot aanvulling en wijziging van het Sociaal Strafwetboek en houdende diverse bepalingen van sociaal strafrecht¹” goedgekeurd. Artikel 32 van deze nieuwe wet stelt dat “Met een sanctie van niveau 1 wordt bestraft eenieder, die arbeid verricht in ondergeschikt verband ...” Dit wil dus zeggen dat iedere werknemer die in het zwart werkt kan beboet worden met een administratieve boete die kan oplopen tot €600.

De wet werd gepubliceerd in het staatsblad op 21 april 2016 en trad in werking op 1 mei 2016.

De wettelijke uitzonderingen gaan over werknemers die al op een andere manier worden bestraft voor het feit dat ze zwartwerken. Mensen met een vervangingsinkomen (bijv. een werkloosheidsuitkering) die betrappt worden op zwartwerk, verliezen de uitkering maar worden niet extra beboet.

De wet vermeldt twee voorwaarden om in aanmerking te komen voor een boete als het zwartwerk wordt vastgesteld:

- De werknemer werkt “wetens en willens” in het zwart
- Tegen de werkgever wordt een PV opgesteld voor de niet aangegeven tewerkstelling.

Wat betekent deze nieuwe wet voor werknemers zonder wettig verblijf?

Werknemers zonder wettig verblijf vallen niet onder de reeds genoemde uitzonderingen. Zij lopen een risico op een boete van €600. Want:

- Werknemers zonder wettig verblijf hebben nooit recht op een vervangingsinkomen.
- Over het begrip “wetens en willens” kan een discussie ontstaan. Een werknemer zonder wettig verblijf kan op geen enkele manier een legaal inkomen bekomen. Is hij dan “willens” aan het werken in het zwart of ligt dit buiten zijn verantwoordelijkheid. Een discussie die waarschijnlijk voor de rechtbank zal moeten worden beslecht als zaken zich beginnen aandienen. Een andere vraag die gesteld kan worden is of de werknemer op de hoogte was van het feit dat hij in het zwart werkte. Hoe zal de inspectie dus bewijzen dat het “wetens” was.
- Het uitschrijven van een PV in hoofde van de werkgever behoort tot de bevoegdheid van de sociaal inspecteur. Als er voldoende elementen in het dossier zijn zal er een PV worden

¹ Wet van 29 februari 2016 tot aanvulling en wijziging van het Sociaal Strafwetboek en houdende diverse bepalingen van sociaal strafrecht. Belgisch Staatsblad 21 april 2016.

Organisatie voor Clandestiene Arbeidsmigranten vzw KOMT OP VOOR WERKNEMERS ZONDER PAPIEREN

opgesteld. Dat de werknemer dan een persoon zonder wettig verblijf is, maakt daarbij geen verschil uit.

Hoe zal de wet worden toegepast in de praktijk?

Pag-asa (als vertegenwoordiger van de centra mensenhandel), Myria en OR.C.A. hebben nog voor de stemming van de wet de problemen die deze nieuwe wet kan veroorzaken gesignaleerd. Na de stemming van de wet werd in overleg met de bevoegde diensten het volgende beslist:

- Als een werknemer (met of zonder wettig verblijf) zelf klacht indient bij een sociaal inspecteur dan kan de werknemer beroep kan doen op het beroepsgeheim van de sociaal inspecteur. Dit wil zeggen dat hij de vastgestelde feiten niet doorgeeft aan de Dienst Administratieve Geldboetes en er dus geen boete zal volgen.
- Als het dossier niet wordt geopend op basis van een klacht van de werknemer (bijv. controle op de werkvloer) zal de Dienst Administratieve Geldboetes onder meer nagaan of:
 - de werknemer een (potentieel) slachtoffer mensenhandel is;
 - de werknemer een uitgebuite persoon is (deze term wordt niet gedefinieerd)

Als blijkt dat de werknemer tot één van de twee groepen behoort, dan zal er geen boete worden uitgeschreven.

- Als de werknemer toch een boete krijgt en er dus geoordeeld wordt dat de werknemer niet onder bovenstaande categorieën valt, zal in een begeleidend schrijven vermeld worden dat:
 - De werknemer (zonder wettig verblijf) die denkt slachtoffer mensenhandel te zijn contact kan opnemen met één van de centra mensenhandel.
 - De werknemer zonder wettig verblijf contact kan opnemen met Myria of OR.C.A.

Als de werknemer dan toch blijkt slachtoffer te zijn van mensenhandel of economische uitbuiting kan de boete worden geannuleerd.

Wat te doen bij een controle door de inspectiediensten op de werkvloer?

OR.C.A. stelt aan de werknemers zonder wettig verblijf voor om – in hun eigen voordeel - de volle waarheid te vertellen over hun tewerkstelling. Alleen dan zal kunnen aangetoond worden dat hij/zij slachtoffer mensenhandel is of uitgebuit wordt.

OR.C.A. is van mening dat malafide werkgevers deze nieuwe wet, met het risico op een boete zullen gebruiken om werknemers ervan te overtuigen te verklaren dat ze nog maar 1 dag voor hen werken. Deze verklaring heeft voor de werknemer echter geen enkele meerwaarde. Als de werknemer die raad van de werkgever opvolgt zal hij zijn rechtmatig loon moeilijk kunnen opeisen.

OR.C.A. vzw ■ Organisatie voor Clandestiene Arbeidsmigranten ■ Gaucheretstraat 164 ■ B- 1030 Brussel
T +32(0)2 274 14 31 ■ F +32(0)2 274 14 48 ■ info@orcasite.be ■ www.orcasite.be
www.werknemerszonderpapieren.be

**Organisatie voor Clandestiene Arbeidsmigranten vzw
KOMT OP VOOR WERKNEMERS ZONDER PAPIEREN**

Conclusie

OR.C.A. is van mening dat - door de praktische afspraken met de federale kabinetten, de inspectiediensten en de dienst administratieve geldboetes – het weinig waarschijnlijk is dat een werknemer zonder wettig verblijf het risico loopt effectief beboet te worden omwille van zijn zwartwerk.

Het risico is zelfs onbestaande als betrokkene zelf een klacht indient tegen zijn werkgever.

Als de werknemer toch een boete zou krijgen na een controle op de werkvloer, heeft hij nog de mogelijkheid aan te tonen dat hij werd uitgebuit of een (potentieel) slachtoffer is van mensenhandel. Gezien de realiteit op de informele arbeidsmarkt, zal het aspect van 'uitbuiting' op bijna iedere werknemer zonder wettig verblijf van toepassing zijn.

Brussel, datum